

Paavo Lipponen Pellossa 13.8.2022 - puhe Kalervo Aska pj

LOHENKALASTUS on ollut liki vuosituhaten ajan keskeinen osa tornionlaaksolaista kulttuuria. 1960-luvulla lohentulo loppui. Lohen palauttaminen 1990 -luvun puolivälissä Tornionjokeen ja Simojokeen oli vuosisadan ympäristöteko. Korostan sanaa TEKO. Toiveajattelua oli esiintynyt vuosikymmeniä. Lohen palauttaminen oli myös kulttuuriteko, koska lohenkalastusta palautettiin jokialueelle. Teon takana on aina tekijä ja tekijät.

Tornio-Muoniojokiseura on perustettu vuonna 1984 valtioneuvoston erityisluvalla lohen palauttamiseksi Tornionjokeen. Hallituksessa on edustus kaikista kunnista molemmin puolin rajaa. Jokiseura ryhtyi erittäin tarmokkaasti työhön. Oikeuskanslerilla oli käsiteltävänä Jokiseuran kantelu MMM:n toimista, kun Tornio-Muoniojokiseuran edustajat kävivät tapaamassa pääministeri Paavo Lipposta ja ministeri Kalevi Hemilää 13.6.1995.

Tilaisuuden järjesti ja avasi opposition kansanedustaja Ossi Korteniemi. Lohen osalta on ollut mahdollista ylittää hallitus/oppositio rajalinja.

Jokiseura esitti kahdeksan kohtaisen vaatimuslistan.

1. Itämeren lohenkalastusta on rajoitettava ammattikalastusta vähentämällä
2. Laittomuudet merikalastuksessa on lopetettava. (Suomi ylitti lohikiintiönsä kaksinkertaisesti)
3. Rannikon lohenkalastusta on rajoitettava aikarajoituksin
4. Tornionjokisuun merialueelle on tehtävä kalaväylätoimitus
5. Tornionjoelle on laadittava uusi kalastussääntö ja joelle valvonta
6. Tornionjoen lohikannan kehitystä on seurattava (RKTL)
7. Joelta on kerättävä saalisilmoitukset
8. Rajajokikomission kokoonpanoa on tarkistettava

Iso konteksti oli sellainen, että Suomi oli ratifioinut Rion sopimuksen 1994 ja YK:n merioikeusyleissopimus oli tulossa ratifioitavaksi 1996. Näillä oli tietysti oma merkityksensä. Oleellista oli kuitenkin tässä konkreettisessa tilanteessa, että hallituksen keskeiset ministerit suhtautuivat myönteisesti Jokiseuran vaatimukseen. Hemilä kertoi asettaneensa asiantuntijoista koostuvan lohityöryhmän.

Kaikki jokiseuran tuolloin esittämät vaatimukset ovat edenneet. Kaikkein tärkein ja nopeavaihteisin toimi oli säätää valtioneuvoston asetuksella rannikkokalastukseen tiukat aikarajoitukset 1996-1998.

Hemilä esitti asetuksen muuttamista 1999. Pohjoisessa säikähdettiin. Ministeri Terttu Huttu-Juntunen otti asian pöydälle, vaikka asiasta ei ollut ilmoitettu pääministerille edellispäivänä. Hemilä toi esityksensä valtioneuvostoon muuttamattomana. Jaakko Ylitalo Lapin Liitosta sai vakuutettua pääministerin luottomiehen Jari Luodon siitä, mitä Hemilän esitys merkitsee.

Pääministeri Lipponen ymmärsi, että hyvää lohennousua ei saa tyriä heti alkuunsa. Asia käsiteltiin ja ratkaistiin ylimääräisessä VN:n istunnossa äänin 11-2 esittelevän ministerin tappioksi. Hemilä totesi, että hänen aikanaan lohiasetusta ei enää muuteta.

Lohenpelastus oli TEKO. TM-seura on jo pitkään halunnut palkita Paavo Lipposen vuosisadan ympäristöteosta. Pyydämme Paavo Lipposta vastaanottamaan Tornio-Muoniojokiseuran standardin.

Tornio-Muoniojokiseura ry

Kalervo Aska pj.